

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 77 0 К 007510 19 Квлз
Бања Лука, 17.10.2019. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Обрена Бужанина као предсједника вијећа, те Весне Антонић, Горане Микеш, Даниеле Миловановић и Желимира Барића као чланова вијећа, уз учешће записничара Соње Матић, у кривичном предмету против М.С. због кривичног дјела фалсификовања исправе из члана 377. став 2. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о захтјеву за заштиту законитости браниоца осуђеног С.В.Д., адвоката из Б.Л., изјављеном против пресуде Основног суда у Приједору број 77 0 К 007510 16 К од 10.12.2018. године и пресуде Окружног суда у Приједору број 77 0 К 007510 19 Кж од 02.07.2019. године, у сједници вијећа одржаној дана 17.10.2019. године, донио је

ПРЕСУДУ

Захтјев за заштиту законитости се одбија као неоснован.

Образложење

Пресудом Основног суда у Приједору број 77 0 К 007510 16 К од 10.12.2018. године, оглашен је кривим оптужени М.С., због кривичног дјела фалсификовања исправе из члана 377. став 2. Кривичног закона Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 01/12 и 67/13 – у даљем тексту: КЗ РС) и осуђен на новчану казну у износу од 7.000,00 (седамхиљада) КМ коју је дужан платити у року од 30 дана и истовремено је одређено да уколико оптужени у остављеном року не плати новчану казну, иста ће се без одлагања замијенити казном затвора и то тако што ће се за сваких започетих 100,00 КМ новчане казна одредити један дан затвора. Истом пресудом је обавезан да на основу члана 99. став 1. у вези са чланом 96. став 1. и 2. тачке а) и е) Закона о кривичном поступку („Службени гласник Републике Српске“ број 53/12, 91/17, 66/18 – у даљем тексту ЗКП РС) плати на име трошкова кривичног поступка износ од 530,00 КМ и паушални износ од 300,00 КМ, док је у смислу члана 108. став 3. ЗКП РС оштећени са имовинско правним захтјевом упућен на парнични поступак.

У поступку по жалби браниоца оптуженог, Окружни суд у Приједору пресудом број 77 0 К 007510 19 Кж од 02.07.2019. године, одбио је жалбу као неосновану и потврдио пресуду Основног суда у Приједору број 77 0 К 007510 16 К од 10.12.2018. године.

Против наведених пресуда Основног суда у Приједору и Окружног суда у Приједору, бранилац осуђеног С.В.Д., адвокат из Б.Л. поднио је захтјев за заштиту законитости (у даљем тексту: Захтјев) због битне повреде кривичног поступка из члана 311 став 1. тачке г), з) и к), те члана 295. и члана 304. став 7. ЗКП РС, те због повреде КЗ

РС из члана 312. став 1. тачке в) и г) ЗКП РС, а у вези са чланом 347. став 2. и члана 95. став 1. тачке 5. Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“ број 64/17 – у даљем тексту Кривични законик), с приједлогом да се преиначе пресуде Основног суда и Окружног суда у Приједору или да се наведене пресуде укину и врате на поновно одлучивање.

Републичко јавно тужилаштво доставило је писмени одговор на Захтјев.

У одговору на Захтјев Републичко јавно тужилаштво подржало је захтјев браниоца осуђеног, те предложило да се у смислу члана 356. ЗКП-а захтјев за заштиту законитости усвоји.

Приликом одлучивања о Захтјеву, овај суд је у смислу одредби члана 354. став 1. ЗКП РС, испитао правоснажну пресуду с аспекта оних повреда закона на које се позива подносилац Захтјева, те је одлучено као у изреци ове пресуде из слиједећих разлога:

Захтјев за заштиту законитости се, у смислу одредбе члана 350. став 1. ЗКП РС, може поднијети против правоснажне пресуде само у случајевима повреде Кривичног закона, те повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС (која се манифестује у повреди права на одбрану), а уз ограничења прописана у ставу 2. и ставу 3. овог члана. Тим ограничењима је искључена могућност улагања овог правног лијека ако није изјављена жалба на првостепену пресуду, као редовни правни лијек, а на наведене повреде материјалног и процесног закона се није могуће позивати у Захтјеву, ако нису биле изнесене у жалби (осим ако се ради о повреди учињеној у жалбеном поступку). Осим тога искључена је могућност улагања овог правног лијека против пресуде Врховног суда донесене у трећем степену.

У конкретном случају, Захтјевом се правоснажна пресуда побија по оба означена законска основа предвиђена одредбом члана 350. став 1. ЗКП РС. Поред наведених законом прописаних основа за подношење овог правног лијека, означене су и друге битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. ЗКП РС и то из тачке з) која се огледа у незаконитости доказа на којима се заснива пресуда, те тачке к) која се по изнесеном ставу из Захтјева огледа у чињеници да пресуда уопште не садржи разлоге о одлучним чињеницама, као и повреде из члана 295. и члана 304. став 7. ЗКП РС.

Повреда права на одбрану је једини облик битне повреде одредаба кривичног поступка, прописан одредбама члана 311. став 1. тачке г) ЗКП РС, која представља основ за подношење захтјева за заштиту законитости, као ванредног правног лијека, а под ову повреду се не могу подвести оне повреде поступка које су издвојене у посебне, друге облике битних повреда одредаба кривичног поступка предвиђене у цитираној законској одредби, које су законом предвиђене као жалбени основ, али нису предвиђене као основ за подношење Захтјева за заштиту законитости, укључујући и оне облике битне повреде одредаба кривичног поступка на које се Захтјевом браниоца осуђеног указује, које се манифестују у недостатку разлога о одлучним чињеницама /из тачке к) цитиране законске одредбе/, те у заснивању пресуде на доказу на коме се по одредбама ЗКП РС не може заснивати пресуда /из тачке з) члана 311. став 1. ЗКП РС. Наведени облици битних повреда одредаба кривичног поступка су истицани и као жалбени основ на првостепену пресуду, које је другостепени суд размотрио и оцијенио као неосноване, а у образложењу своје пресуде дао детаљне, јасне и увјерљиве разлоге за такву оцјену, која оцјена не подлијеже законској могућности преиспитивања, по овом ванредном правном средству.

Исто тако повреда права на одбрану, не може се заснивати ни на повреди одредаба из члана 295. и члана 304. став 7. истог Закона које регулишу начин оцјене доказа и утврђивања чињеница. Приговори наведеног карактера улазе у сегмент правилности чињеничне основе побијане пресуде, јер законске одредбе које Захтјев апострофира регулишу правила о начину оцјене доказа и утврђивања чињеница које чине обиљежја кривичног дјела и од којих зависи примјена неке одредбе кривичног законодавства. Како погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, у смислу одредби члана 350. став 1. ЗКП РС, не представља законски основ за подношење овог ванредног правног лијека, то се на приговорима чињеничног карактера не може заснивати ни тврдња о повреди Кривичног закона нити о повреди права на одбрану као битној повреди одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Када је другостепени суд размотрио релевантне жалбене приговоре приликом доношења одлуке по жалбама на првостепену пресуду, те дао разлоге у образложењу своје пресуде за закључке у погледу тих жалбених приговора, онда се тврдња Захтјева браниоца осуђеног М.С. о повреди права на одбрану почињену у жалбеном поступку, не може заснивати на самој чињеници да истакнути жалбени приговор није резултирао жељеним исходом.

Поднесеним Захтјевом, као основ побијања правоснажне пресуде означена је повреда кривичног закона прописаних у одредби члана 312. ЗКП РС тачке в) и г) у вези са чланом 347. став 2. и чланом 95. став 1. тачке 5. Кривичног законика. Према разлозоима у образложењу Захтјева повреда кривичног закона је учињена на начин да су нижестепени судови погрешно утврдили да није наступила релативна застарјелост из разлога што су подузетим радњама (саслушање свједока М.П.) дали процесни карактер и сматрали радњама гоњења починиоца кривичног дјела. Наиме, по изнесеном ставу из Захтјева, да би се процесне радње могле сматрати основном за прекид застаре кривичног гоњења морају се испунити кумулативно услови и то прије свега; да је процесна радња гоњења починиоца кривичног дјела подузета од надлежног органа, да је подузета у циљу кривичног гоњења за конкретно кривично дјело и да је подузета против одређеног лица. Надаље, у захтјеву браниоца осуђеног апострофира се да саслушање свједока М.П. не представља процесну радњу, него извиђајну радњу која је подузета у поступку откривања извршиоца кривичног дјела, па самим тим нема процесни карактер и не прекида ток застарјелости и с тим у вези налази да је првостепени суд требао примијенити одредбе члана 347. став 2. у вези са чланом 95. став 1. тачке 5. Кривичног законика Републике Српске јер је у супротном довео у питање смисао института застарјелости. Ове повреде закона су изнесене и у жалби браниоца на првостепену пресуду.

Захтјев није основан.

Наиме, основни уставни принцип временског важења закона (а и других прописа) садржан у члану 110. Устава Републике Српске се манифестује у правилу да правне норме не могу имати повратно дејство, а један од изузетака од овог правила прописан цитираном уставном одредбом, односи се на одредбе кривичног закона и садржан је у принципу да се на учиниоца кривичног дјела примјењује нови закон ако је блажи за учиниоца.

Наведени уставни принципи о временском важењу кривичног закона садржани су у члану 4. КЗ РС, који је био на снази у вријеме извршења кривичног дјела за које се оптужени терети по потврђеној оптужници, те у члану 9. Кривичног законика Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 64/17, у даљем тексту: Кривични Законик), који је донесен након извршења предметног кривичног дјела и који је ступио на снагу дана 18.07.2017. године. Према цитираним законским одредбама на учиниоца кривичног дјела примјењује се закон који је важио у вријеме извршења кривичног дјела, а ако је послије извршења кривичног дјела измијењен закон једном или више пута, примјењује се закон који је најблажи за учиниоца. Најблажим законом међу законима који конкуришу за примјену на конкретан случај сматра се онај закон који оптуженог доводи у најповољнији положај с аспекта кривичне одговорности, а што суд оцјењује у сваком конкретном случају.

Једно од опште прихваћених правила за оцјену који закон је блажи, односи се на рокове застарјелости кривичног гоњења, па када нови закон предвиђа краћи рок застарјелости, он је блажи за учиниоца само под условом ако је по том, новом закону, застарјелост и наступила.

Неспорно је да за примјену, на конкретан случај конкуришу два закона и то КЗ РС који је био на снази у вријеме извршења дјела и Кривични законик који је ступио на снагу након извршења дјела. Дакле, у конкретном случају и ранији и нови закон радње чињенично описане у диспозитиву оптужнице и изреци побијане пресуде прописују као кривично дјело и то квалификовани облик кривичног дјела фалсификовања исправе, те за наведено кривично дјело КЗ РС прописује казну затвора од три мјесеца до пет година, док нови Кривични законик прописује казну затвора до 5 годин, без навођења посебног минимума. Исто тако нови Кривични законик прописује краћи рок застарјелости кривичног гоњења за наведено кривично дјело. Тако према одредби члана 95. став 1. тачка 5. Кривичног законика релативна застарјелост кривичног гоњења наступа протеком пет година од извршења кривичног дјела, док апсолутни рок застарјелости прописан у одредби члана 96. став 8. тог законског прописа износи десет година. Тај рок застарјелости дужи је по КЗ РС и према одредби члана 111. став 1. тачка 4. КЗ РС кривично гоњење не може се предузети кад протекне десет година од дана извршења кривичног дјела (релативна застарјелост кривичног гоњења) док апсолутни рок застарјелости за ово кривично дјело је прописан у одредби члана 112. став 6. тог законског прописа и износи двадесет година.

Надаље, оно по чему се у конкуренцији ова два закона разликују је и у чињеници да на различите начине одређују прекид тока застарјелости, па тако норме у оба закона захтијевају подузимање процесних радњи, с тим што КЗ РС за ток и прекид застарјелости предвиђа само оне процесне радње које се подузимају ради гоњења починиоца кривичног дјела што је прописано одредбом члана 112. став 3. КЗ РС, док нови Кривични законик за ток и прекид застарјелости предвиђа подузимање процесне радње ради откривања и гоњења починиоца кривичног дјела, што је прописано одредбом члана 96. став 5. Кривичног законика. Како је према чињеничном опису кривичног дјела у диспозитиву оптужнице кривично дјело извршено „у мјесецу октобру 2009. године“, када ово сагледамо према стању списка предмета, у оквиру релативне застарјелости према КЗ РС, који износи 10 година, онда за наведени облик овог кривичног дјела цијенећи да се процесне радње односе само на оне радње које се подузимају ради кривичног гоњења учиниоца кривичног дјела, онда нижестепени судови погрешно изводе закључак да су то записници о саслушању свједока (З.М. и М.П.), које радње не представљају процесне

радње гоњења починиоца кривичног дјела, на начин како је то предвиђено чланом 112. став 3. КЗ РС, јер се ради о радњама које су подузете од стране ЦЈБ Б.Л. у вези са провјером навода из пријаве и не могу се сматрати процесним радњама које су подузете ради кривичног гоњења починиоца кривичног дјела, које би довеле до прекида застарјелости. С тим у вези, процесне радње подузете у року од 10 година, који је рок релативне застарјелости кривичног гоњења према КЗ РС а које се сматрају процесним радњама које су подузете ради гоњења починиоца кривичног дјела су записник о испитивању осумњиченог М.С. број Т 13 0 КТПО 0028002 15 од 22.02.2016. године, као и подигнута оптужнице истог броја од 24.02.2016. године, које процесне радње су подузете у року релативне застарјелости од десет година тј. након 6 година 4 мјесеца и 22 дана. Слиједом наведеног, су неосновани аргументи из Захтјева, којима се, у односу на општи дио одредби КЗ РС, са аспекта временског важења кривичног законодавства и врсте кривичних санкција, указује на повреду Кривичног закона.

Захтјев браниоца доводи у питање правилност наведеног закључка побијане пресуде тврдњом да је повријеђен Кривични закон из члана 312. став 1. тачке в) и г) ЗКП РС јер је било основано примијенити одредбе члана 347. став 2 у вези са чланом 95. став 1. тачке. 5. Кривичног законика, с обзиром да у оквиру релативног рока застарјелости од пет година рачунајући од извршења дјела који је предвиђен Кривичним закоником није предузета ни једна процесна радња у правцу кривичног гоњења починиоца дјела. Захтјевом браниоца се у суштини сугерише да се на конкретан случај требају примијенити дјелимично одредбе новог Кривичног законика у дијелу који се односи на рок релативне застарјелости од пет година и дјелимично одредбе КЗ РС у дијелу који се односи на ток и прекид застарјелости који прописује да се застарјелост прекида сваком процесном радњом која се подузима ради гоњења починиоца кривичног дјела, у ком случају се записник о саслушању свједока не може сматрати процесним радњама подузетом ради гоњења починиоца кривичног дјела, него извиђајном радњом подузетом ради прикупљања обавјештења и провјере навода из пријаве. С тим у вези Захтјев губи из вида да је новим Кривичним закоником поред краћег рока релативне застарјелости прописано да се ток и прекид застарјелости односи не само на процесне радње подузете ради гоњења починиоца кривичног дјела него и на оне процесне радње подузете ради откривања починиоца кривичног дјела, а то је прије свега записник о саслушању свједока З.М. (сачињен од стране ЦЈБ Б.Л. број 08-02/2-537/14 од 26.09.2014. године, приложен као доказ уз оптужницу (процесна радња откривања починиоца кривичног дјела подузета је након 4 године 11 мјесеци 26 дана), а свједок је непосредно саслушан и на главном претресу од 03.11.2016. године). Дакле, саслушањем свједока у року од пет година који рок је предвиђен за релативну застарјелост по новом Кривичном закоником, застарјелост је прекинута подузимањем те процесне радње, а радња је подузета ради откривања учиниоца кривичног дјела. С тим у вези с обзиром да је подузета у року релативне застарјелост предвиђене Кривичним закоником и то као процесна радња откривања починиоца кривичног дјела довела је до прекида застарјелости када она тече изнова, а што је прописано одредбом члана 96. став 5. Кривичног законика.

Наведеним аргументима Захтјева изнесеним у прилог тврдње о повреди Кривичног закона, по оцјени овог суда, није доведена у сумњу правилност закључка побијане пресуде, ово из разлога што је суд обавезан да, када утврди да је нови закон блажи за учиниоца дјела тај закон примјени у цјелини, под условом да је застарјелост и наступила. Дакле, не може се на конкретан случај примијенити дјелимично ранији закон (који је био на снази у вријеме извршења дјела), а дјелимично нови закон (који је ступио на снагу након извршења дјела а прије доношења правоснажне пресуде) како се

Захтјевом сугерише, па је с обзиром на то неодржив став Захтјева садржан у аргументима о потреби комбиноване примјене ранијег и новог закона на конкретан случај. Једно од опште прихваћених правила за оцјену који закон је блажи, односи се на рокове застарјелости кривичног гоњења, па када нови закон предвиђа краћи рок застарјелости, он је блажи за учиниоца ако је по том, новом закону, застарјелост и наступила, што не произлази из стања списа у конкретној кривично правној ствари.

Из изнијетих разлога, овај суд налази да поднесени Захтјев браниоца осуђеног није основан, јер повреде закона на које се позива подносилац Захтјева нису учињене, па је у смислу одредбе члана 355. ЗКП РС одлучено као у изреци, тако што је Захтјев одбијен, као неоснован.

Записничар
Соња Матић

Предсједница вијећа
Обрен Бужанин

Тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић